

Сценарій години спілкування:

КІБЕР-БУЛІНГ АБО АГРЕСІЯ В ІНТЕРНЕТІ

(слайд 1)Учитель. Небезпека чекає нас в інтернеті навіть у звичайних, на наш погляд, життєвих ситуаціях. Прогрес - явище різнобічне, яке разом з користю і розвитком несе нові ризики та проблеми. Один із прикладів такої проблеми - кібербулінг. Це досить нове поняття для нашої країни, воно прийшло до нас із Заходу разом із чатами і соціальними мережами.

Найвідоміші приклади кібер-булінгу та його наслідки

(слайд 2) 13-річна англійська школярка Кейлі Йеоманс покінчила життя самогубством наковтавшись таблеток, через знущання однокласників пов'язане із її зайвою вагою.

(Зслайд 3) 17-річна канадійка Рита Парсонс покінчила життя самогубством - повісилась, після того, як в мережу завантажили фото з її згвалтування однокласниками.

(слайд 4) Найбільш відомим є трагічний випадок із 13-річним Райяном Патріком Галіганом, який помер від суїциду внаслідок постійного булінгу в школі, до якого долучився кібер-булінг, спрямований на розповсюдження чуток про те, що він гей (хоча починалось усе із жартівливої приятельської перепалки). Вже після смерті батько знайшов у комп'ютері переписку із дівчинкою, яка зустрічалась із Райяном, а потім, прочитавши в Інтернеті, що він гей, порвала з ним і виставила в загальний доступ їхню персональну переписку. Напередодні суїциду Раян писав друзям: «Завтра я це зроблю, прочитаєте в газеті», а «друзі» відповідали: «це буде весела розвага». Детальний опис цього випадку вже після смерті сина зробив батько, який провів ціле дослідження в Інтернеті, щоб зрозуміти причини загибелі і розказати всім про ті кроки, які могли запобігти трагедії (Ковальські та ін., 2008 [1]).

Однокласники використали цифрову камеру, щоб розмістити відео 15-річної Джуді Румб в Інтернеті, де було створено сайт, присвячений її вазі і даті майбутньої смерті. Завдяки вчасній допомозі цей випадок не призвів до трагічних наслідків. Але через аналогічний сайт з назвою «Корпорація «Вбий Кайлі», постійні листи і телефонні дзвінки, які отримувала дівчина про те, що вона лесбійка (при чому відправлені із її адрес зі зламаними паролями), Кайлі Кенні мусила кілька разів змінювати школу. Вона казала: «Я плакала, страждала, була спантеличена. Я не розуміла, чому це трапилось зі мною і ні з ким не могла поговорити про це, крім мами». Врешті прийшлося перейти на домашнє навчання, бо і в новій школі кібер-булінг продовжувався. (описано Герке, 2006; цитується за [1]).

16-річний Джед Прест вимушений був стати заручником у власному домі, що спровокувало суїцидальну спробу, внаслідок кібер-буллінгу, який розпочався через його незгоду із групою хлопців у школі. Мультиформи буллінгу включали: нічні дзвінки-жарти, кампанію чуток в чатах, образливі текстові повідомлення, мовчазний терор (бойкот) в школі» (описано Крісп, 2006; цитується за [1]).

Молодий хлопець, ображений на дівчину за те, що вона його кинула, змонтував і розіслав електронною поштою фото, в якому обличчя дівчини прилаштував до порнографічного зображення. Десятирічний хлопчик почав постійно отримувати текстові повідомлення і телефонні дзвінки від старших дівчат з його школи про те, що він «вступив до коров'ячого клубу і став його лузером». Восьмикласник створив «фотожабу» (від назви програми редагування фотографій Фотошоп) вчителя математики, зобразивши його Гітлером, і розмістив в Інтернеті. Фотографію і номер телефону 14-річної дівчини однокласники розмістили на сайті сексуальних послуг. Цей перелік можна продовжувати, але приклади досить добре окреслюють розмаїття подій, які об'єднують поняття кібербуллінг.

(слайд 5) Що ж таке кібербуллінг?

- Це одна з форм переслідування, цькування, залякування, насильства підлітків і молодших дітей за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, а саме Інтернету і мобільних телефонів.

Дослідженням цього небезпечного явища займалися 4 групи:

I гр. Історія та походження терміну «кібербуллінг»

II гр. Найпоширеніші типи кібербуллінгу

III гр. Психологічні портрети учасників кібербуллінгу.

IV гр. Правила-поради для подолання кібербуллінг.

(слайд 6)

Звіт I групи «Історія та походження терміну «кібербуллінг»

1. Почнемо з прояснення термінів, які допомагають позначити досить нове для нашого суспільства явище, з яким світ зіткнувся в масовому масштабі на декілька років раніше.
2. У нашу мову прийшло багато слів іноземного походження, які зручно використовувати для позначення новітніх явищ. Одне із таких слів «кібер-буллінг». Походить з англійської мови, створено від двох слів: кібер (позначає віртуальне, опосередковане комп'ютером середовище) і буллінг (походить від англ. bull - бик, бугай, а в переносному значенні - дуже велика, сильна чи агресивна персона; і позначає процес лютого, завзятого нападу; близькі за смислом дієслова

українською мовою - роз'ятрювати, задирати, прискіпуватися, провокувати, дошкуляти, тероризувати, цькувати та ін.).

3. В українській мові найближчий аналог - сленгове слово «бикувати», що включає смисловий відтінок тупості, обмеженості, незграбності, нековирності. Кібербулінг іще перекладають як кіберзалякування.

4. Одна з перших добре відомих ілюстрацій кібербулінгу починалась як забавка, коли у 2002 р. американський підліток Гіслан Раза, граючись, створив відео самого себе на основі сцени із фільму «Зоряні війни», де замість меча використовував бейсбольну бити. Нажаль, однокласники без дозволу і відома хлопця розмістили це відео в Інтернеті, де його побачили мільйони людей. Далі ця подія отримала неочікуваний розвиток - у 2004 р. було створено спеціальний сайт із цим та похідними відеороликами, спецефектами та музикою з фільму, який зібрав більше 76 мільйонів користувачів, а відео із зображенням хлопчика стало найбільш завантажуваним файлом 2004 року. Гіслан отримав ярлик «дитина зоряних війн» і це настільки змінило його стосунки в школі, що батьки змушені були залучати психіатричну допомогу. Вони подали до суду на батьків тих однокласників, що розмістили відео в Інтернеті, але врешті конфлікт було врегульовано в позасудовому порядку.

5. Висновок учителя:

(слайд 7) Отже, КІБЕРБУЛІНГ - це новітня форма агресії, що передбачає жорстокі дії з метою дошкулити, нашкодити, принизити людину з використанням інформаційно-комунікаційних засобів: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж тощо.

Звіт II групи Найпоширеніші типи кібербулінгу (слайд 8)

1. До найпоширеніших типів кібербулінгу належать:

- Використання особистої інформації.
- Анонімні погрози.
- Переслідування.
- Тролінг і флеймінг.
- Гепіслепінг.

Розглянемо методи кібербулінгу докладніше.

2. **Використання особистої інформації.** «Зламування» поштових скриньок, серверів, сторінок у соціальних мережах з метою отримання особистої інформації про людину та переслідування її.

3. **Анонімні погрози.** Кіберхулігани анонімно посилають листи на адресу електронної пошти своєї жертви з повідомленнями загрозливого змісту. Іноді ці загрози мають образливий характер з вульгарними висловами і ненормативною лексикою

4. **Переслідування.** Кіберпереслідування відбуваються за допомогою мобільного зв'язку або електронною поштою. Хулігани можуть довгий час переслідувати свою жертву, завдаючи брудних

образ принизливого характеру або шантажуючи будь-якими таємними фактами. Відстежуючи через Інтернет необережних користувачів, переслідуючи отримує інформацію про час, місце і всі необхідні умови здійснення злочину.

5. **Тролінг** (trolling — ловля риби на блешню) - розміщення в інтернеті (на форумах, у блогах тощо) провокаційних повідомлень з метою викликати флейм, тобто конфлікти між учасниками, взаємні образи

6. **Флеймінг**. Улюблений метод «тролів» (провокаторів) у мережі - флеймінг(від англ. flaming - пекучий, гарячий, полум'яний) - обмін короткими гнівними і запальними репліками між двома чи більше учасниками, використовуючи комунікаційні технології.

Частіше за все розгортається в «публічних» місцях Інтернету: на чатах, форумах, у дискусійних групах, інколи перетворюється в затяжну війну (холіво - від англ. —свята війна). На перший погляд, флеймінг - це боротьба між рівними, але в певних умовах вона теж може перетворитися на нерівноправний психологічний терор. Так, неочікуваний випадок може привести жертву до сильних емоційних переживань.

7. **Обмовлення, або зведення наклепів** - розповсюдження принизливої неправдивої інформації з використанням комп'ютерних технологій. Це можуть бути і текстові повідомлення і фото, і пісні, які змальовують жертву в шкідливій, інколи сексуальній манері. Жертвами можуть ставати не тільки окремі підлітки, трапляється розсилка списків (наприклад), створюються спеціальні «книжки для критики», в яких розміщуються жарти про однокласників, наклепи. Обираються мішені для тренування власної злоби, зливання роздратування, переносу агресії тощо.

8. **Хепіслепінг** (HappySlapping - щасливе ляскання, радісне побиття) - назва походить від випадків в англійському метро, де підлітки били перехожих, тоді як інші записували це на камеру мобільного телефону. Тепер ця назва закріпилася за будь-якими відеороликами з записами реальних сцен насильства. Ці ролики розміщують в інтернеті, де їх можуть переглядати тисячі людей, без згоди жертви.

(слайд 16) *Розповідь учителя:* Починаючись як жарт, хепіслепінг може завершитись трагічно, як це сталося із 18-річним Трістоном Крістмасом, якого група хлопців побила для того, щоб зняти відео для Інтернету, а коли він, ударившись головою, помирав кинутий на підлозі, вбивця і спостерігачі пішли продовжувати вечірку. З'явилося поняття буліцид - загибель жертви внаслідок булінгу, який вважається злочином, і хепіслепінг, якщо призводить до таких трагічних наслідків.

Розглянемо стандартну структуру кібербулінгу на прикладі його учасників та їхніх психологічних портретів.

(слайд 17) Звіт III групи Психологічні портрети учасників кібербулінгу

1. Агресор - людина імпульсивна, яка прагне головувати над усіма, щоб її всі слухалися і боялися, агресивно налаштована не лише до ровесників, але й до дорослих(батьків, учителів); не вміє співчувати, фізично сильніша за «потенційну жертву».
2. Потенційна жертва - людина замкнена, вразлива і сором'язлива, яку легко налякати, невпевнена у собі, дуже за все переживає, має занижену самооцінку, депресивна, часто думає про суїцид, не має близьких друзів, більше спілкується з дорослими, ніж з ровесниками, фізично слабша за «агресора».
3. Спостерігач - людина, якій дуже цікаво переглянути (в деяких випадках і зафіксувати) процес цькування та знущання однієї людини над іншою.

(слайд 18) Звіт IV групи Правила-поради для подолання кібербулінг

1. Не поспішай викидати свій негатив у кіберпростір.

Перш ніж писати і відправляти повідомлення, слід заспокоїтися, вгамувати злість, образ, гнів.

2. Створюй власну онлайн-репутацію, не купуйся на ілюзію анонімності.

Хоча кіберпростір і надає додаткові можливості відчутти свободу і розкутість завдяки анонімності, існують способи дізнатися, хто стоїть за певним нікнеймом. І якщо некоректні дії у віртуальному просторі призводять до реального шкоди, все таємне стає явним. Інтернет фіксує історію, яка складається з публічних дій учасників і визначає онлайн-репутацію кожного - накопичений образ особистості в очах інших учасників. Заплямувати цю репутацію легко, виправити - важко.

3. Зберігай підтвердження фактів нападів.

Якщо тебе дуже засмутило повідомлення, картинка, відео тощо, слід негайно звернутися до батьків по пораду, зберегти або роздрукувати сторінку самостійно, щоб порадитися з дорослими в зручний час.

4. Ігноруй одиничний негатив.

Одноразові образливі повідомлення краще ігнорувати - часто кібербулінгвнаслідок такої поведінки зупиняється на початковій стадії. Досвідчені учасники інтернет дискусій дотримуються правила: «Найкращий спосіб боротьби з неадекватними - ігнор».

5. Якщо ти став очевидцем кібербулінгу, правильною поведінкою буде:

- а) виступити проти агресора, дати йому зрозуміти, що його дії оцінюються негативно,
- б) підтримати жертву - особисто або в публічному віртуальному просторі надати їй емоційну підтримку,
- в) повідомити дорослим про факт некоректної поведінки в кіберпросторі.

6. Блокуй агресорів. У програмах обміну миттєвими повідомленнями є можливість блокувати повідомлення з певних адрес. Пауза в спілкуванні частовідбиває в агресора бажання продовжувати цькування.

7. Не варто ігнорувати агресивні повідомлення, якщо листи невідомого вам відправника систематично містять погрози або порнографічні сюжети. У цьому випадку слід скопіювати ці повідомлення і звернутися до правоохоронців. Питаннями кібербезпеки займаються спеціально створені відділи міліції, й інтернетхулігана можна знайти й покарати. Якщо образлива інформація розміщена на сайті, слід зробити запит до адміністратора для її видалення.

(слайд 19) Як же можна уберегтися від небажаних наслідків користування інтернетом?

Учитель:

1. Кібербулінг небезпечний не менше, ніж знуцання у звичному розумінні. І зачіпає ця проблема не лише дітей та підлітків (безпосередніх учасників), а й дорослих, які повинні підтримувати і допомагати своїм дітям у такій ситуації та запобігати можливості залякування.

2. Багато дітей, що стали «потенційними жертвами» кібербулінгу, не витримавши такого психологічного удару, попрощалися з життям.

3. Для того щоб запобігти проблемі кібербулінгу, батькам і нам з Вами змалечку потрібно навчитись безпечно використовувати комп'ютер, інтернет та інші інформаційно-комунікаційні технології.

4. Слід знати про те, що з проблемами, які виникають у віртуальному просторі, теж потрібно ділитися з батьками, вчителями, психологом і разом їх розв'язувати.

5. Користувачі інтернету повинні пам'ятати кілька простих правил безпеки,

6. Всім чим ми займаємося в Інтернеті відстежується правоохоронними органами та СБУ.

Перегляд ролика «Розваги та безпека в інтернеті»

(слайд 20) Дякую за увагу!